

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România și străinătate:
Pe un an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŪ XLIX.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se restituie.

Nr. 84.

Sâmbătă, 12 (24) Aprilie.

1886.

Kogălniceanu și cauza română ardelenă.

I.

BrașovŪ, 11 Aprilie.

Nu va mai fi ađi, credemŪ, pe întinsulŪ hotarŪ alŪ Transilvaniei, și în ținuturile mărginașe ale Ungariei nici unŪ singurŪ RomânŪ scutitorŪ de carte și îngrijatŪ de sôrtea națiunii sale, care se nu fi cititŪ memorabila interpelare a d-lui M. Kogălniceanu adresată în ședința camerei române din 11 Februarie guvernului românŪ și maghiarŪ, națiunii române și maghiare.

Este sfânta și drepta cauză a românismului, pe care d. Kogălniceanu a luat-o în apărare de pe tribuna parlamentului românŪ, și decă cei ce de veacuri s'au conjuratŪ în contra românismului, ce-i ce i-au declaratŪ răsboiŪ și-lŪ prigonescŪ fără milă vrândŪ să stingă acum și cărbunii ce mai ardŪ sub spuza din vatra țeranului românŪ; decă acești adversari declarați ai nĂmului nostru nu ținŪ a fi lucru priinciosŪ și nu se credŪ datorŪ a rĂspunde Domnului Kogălniceanu cu aceeași bunavoință și cu același cavalermŪ, cu care au fostŪ interpelați; decă în îngâmfarea lorŪ adversarii noștri suntŪ de părere, cĂ ascundĂndŪ opiniunii publice maghiare adevăratulŪ cuprinsŪ alŪ vorbirei d-lui Kogălniceanu și inducĂndŪ-o în erĂre asupra motivelorŪ, ce au condusŪ pe ilustrulŪ bărbatŪ de statŪ alŪ RomĂniei de a trata în parlamentulŪ din București față 'n față cu vecinii unguri cauza românismului, vorŪ suprima vocea dreptății și vorŪ face uitate tĂte pĂcatele, ce le comitŪ đilnicŪ în contra nĂstră, a cetățenilorŪ din statulŪ ungarŪ: atunci celŪ puținŪ noi se nu tăcemŪ, noi RomĂnii asupriți, urgisiți și prigoniți se nu ascundemŪ sentimentulŪ nostru de recunoștință, ce o datorimŪ ilustrului bărbatŪ de statŪ, pentru cĂ și-a ridicatŪ glasulŪ în numele naționalității și alŪ umanității spre a lua în apărare înaintea țerei sale și a opiniunii publice europene lealitatea luptei și dreptatea cauzei nĂstre!

Și cum amŪ și putĂ noi se tăcemŪ, când e vorba de marea cauză a românismului, noi carŪ, dupĂ însuși declararea distinsului omŪ de statŪ și istoricŪ, amŪ formatŪ din vechime aici în Transilvania lĂgĂnulŪ naționalității romĂne, baștina, matca românismului?

Fără îndoială, adversarii noștri au luatŪ în nume de rĂu simpatia ce a documentat-o d-lŪ Kogălniceanu față cu RomĂnii ardeleni în memoratulŪ sĂu discursŪ, și vocile ce au resonatŪ în camera magnațilorŪ ungueresci din acestŪ incidentŪ, au datŪ pe față destulŪ de lĂmuritŪ, cĂ adversarii noștri nu'i recunoscŪ d-lui Kogălniceanu nici măcar dreptulŪ d'a avĂ simpatii pentru noi.

Ne aducemŪ aminte, cĂ pe la finele anului 1868, pe când i se făceau împrĂtĂri guvernului românŪ cĂ ar face propagandă printre RomĂnii de dincoace de Carpați, și pe când Ungurii abia ajunși la putere se și 'ncearau a se face pĂzitori peste simțĂmintele, peste simpatiiile RomĂnilorŪ de dincolo pentru noi, d-lŪ Kogălniceanu, care era p'atunci ministru de esterne, a pronunțatŪ în ședința camerei romĂne dela 29 Novembre 1868 urmĂtĂrele caracteristice cuvinte:

„Vecinii noștri unguri se nu cĂrĂ dela mine, ca eu, pentru frații noștri de același sĂnge, pentru RomĂnii de peste Carpați, se am mai puține simpatii, decĂtŪ acelea ce în 1860 le-am avutŪ pentru Unguri.”

Același rĂspunsŪ îlŪ dĂ și ađi d-lŪ Kogălniceanu șovinistilorŪ unguri. Domnia sa, când a adresatŪ interpelarea sa, ca cestiune de naționalitate și celorŪ din Budapesta, s'a pusŪ, cĂ omŪ de ordine și de autoritate ce este, pe unŪ tĂrĂmŪ așă de tare, încĂtŪ nici cea mai genială sofismă ungerĂscĂ nu-lŪ va clĂtina în pozițiunea sa. „Înainte de tĂte”, ăce d-l Kogălniceanu, „de-

clarŪ cĂ osĂndescŪ cu desĂvĂrșire ori-ce încercĂri de agitațiunŪ și de rĂsvĂritŪ în contra Ungariei, uneltite în RomĂnia, fiĂ de RomĂni nĂscuți în țera mea, ori de RomĂni nĂscuți afară de hotarele nĂstre, în genere fiĂ de streini, fiĂ chiar de RomĂni... Nici odată n'am predicatŪ rĂsvĂritĂea, nici odată n'am provocatŪ cĂrtĂ între RomĂni și între Unguri, nici odată nu m'am amestecatŪ în certele dinĂuntru ale acestorŪ douĂ națiunŪ, care în interesulŪ lorŪ reciprocŪ ar trebui se trĂiascĂ alĂturi una cu alta în cea mai bunĂ înțelegere; și mergŪ mai departe, declarĂndŪ cĂ nici directŪ nici indirectŪ n'am făcutŪ sĂu facŪ parte din irredentismulŪ românŪ, pentru cĂ nu recunoscŪ țĂrii mele dreptulŪ de a revendica stĂpĂnirea Transilvaniei precum asemenea nu recunoscŪ Ungariei celŪ mai micŪ dreptŪ asupra RomĂniei.”

Prin acestĂ declarațiune, d-lŪ Kogălniceanu a luatŪ din mĂnĂ UngurilorŪ arma cea mai tare, de care se servescŪ întotĂdeuna spre a nimici efectulŪ oricĂrei manifestațiunŪ în favorulŪ românismului. Este adevĂrata pozițiune a omului de statŪ și a omului politicŪ, ce-o ocupă d-lŪ Kogălniceanu, când vine și le ăce UngurilorŪ: nu aprobŪ uneltirile în contra Ungariei; am fostŪ chiar partisanulŪ UngurilorŪ, i-am ajutatŪ, i-am sprijinitŪ când erau fugari, când în exilŪ lucrau pentru renascerea Ungariei; acum am dreptulŪ și datoria, ca RomĂnŪ și ca omŪ politicŪ, a înțreba pe aceiași Unguri, decă 'și mai aducŪ aminte de angagiamentele ce l-eau luatŪ în timpulŪ rĂstriștei față cu naționalitatea romĂnĂ din regatulŪ Sf. Ștefan?

D-lŪ Kogălniceanu a declaratŪ cĂ ca omŪ politicŪ nu aparține dacoromĂnismului, cĂ nu recunĂscĂ RomĂniei dreptulŪ d'a revendica stĂpĂnirea Transilvaniei; dĂr esistĂ cu tĂte acestea o cauză a românismului, care interesĂ în mare mĂsură și pe RomĂnii din RomĂnia, și acĂsta este cauza naționalității romĂne de dincoace de Carpați, care formĂzĂ unŪ zidŪ de apĂrare în dosulŪ regatului liberŪ și independentŪ alŪ RomĂniei, și care decă se va estermine în Transilvania se va compromite și în RomĂnia.

EatĂ în puține cuvinte înfĂțișatĂ cauza românismului și importanța reală ce o are ea ađi în relațiunile dintre Unguri și RomĂni.

D-lŪ Kogălniceanu a caracterizat-o mai de aproape și mai la înțelesŪ ăcĂndŪ:

„Am fost partisanulŪ UngurilorŪ tocmai pentru ca se facŪ se remĂnĂ *Transilvania* cum a facŪt-o Dumnezeu și cum a recunoscut-o însuși marele rege alŪ Ungariei SĂntulŪ ȘtefanŪ cĂ trebuie se fiĂ: o țĂrĂ poliglotă, o țĂrĂ care se fiĂ trĂsĂtura de unire între națiunea maghiarĂ și între națiunea romĂnĂ.”

Atitudinea Greciei și puterile.

RĂsboiulŪ cu Turcia este inevitabilŪ, decĂ va rĂmĂnĂ la cĂrmĂ cabinetulŪ Delyannis și decĂ Grecia nu-și va schimba curĂndŪ atitudinea. Acesta este cuprinsulŪ unei împĂrtĂșiri ce-o primesce „Coresp. polit.” Cestiunea grĂcĂ ține pe bărbății de statŪ turci în continuĂ încordare și neliniște, cu tĂte cĂ au sositŪ la înalta PĂrtĂ mai dela tĂte puterile rĂspunsuri multĂmitĂre la ultima notă circularĂ turĂscĂ, carŪ rĂspunsuri punŪ în perspectivă, cĂ se va adresa Greciei unŪ *ultimatŪ*, sĂu eventualŪ se vorŪ bloca porturile grecesci. CĂtŪ pentru opiniunea publicĂ în Turcia, ea puținŪ își promite dela mĂsurile ce voiescŪ a le lua puterile și totŪ mai multŪ se lĂștesce pĂrerea, cĂ guvernulŪ grecescŪ întĂmpinĂ din partea vre-unei puteri o *sprejĂnire secreteĂ*.

Este clarŪ cĂ puterea militarĂ și financiarĂ a Greciei nu e de ajunsŪ spre a se putĂ mĂsura cu aceea a Turciei. Asemenea anevoiĂ se pĂte-

admite ca Grecii se fiĂ mai valoroși în rĂsboiu ca Turcii. MotivulŪ pentru care cu tĂte aceste Grecia se opune voinței celorŪ mai multe dintre marile puteri nu pĂte fi dĂr decĂtŪ ambițiunea împreunată cu siguranța, cĂ Grecia, ori va fi victoriosĂ, ori bĂtutĂ pĂte conta la sprijinulŪ cĂtorva cabinete. Grecia calculĂzĂ dĂr la neunirea între puteri și acĂsta este singura ei tĂriĂ. AcestŪ calculŪ elinŪ nici cĂ este neĂndreptĂtitŪ.

Ne aflĂmŪ, ăce „N. fr. Presse,” înaintea unui ultimatŪ cĂtrĂ Grecia, pentru care pĂnĂ în momentulŪ acesta încĂ nu este asigurată unitatea puterilorŪ. ȚarulŪ aflĂ de lipsă a asculta în persĂnă pe ambasadorulŪ sĂu dela Atena și prințulŪ Bismarck chiamă pe ambasadorii sĂi dela PetersburgŪ și ParisŪ spre a-i face raportŪ verbalŪ. Decă vomŪ adauge cĂ Rusia și Franția s'au opusŪ pĂnĂ acuma unei demonstrațiunŪ active a flotelorŪ reunite în apele grecesci, decă vomŪ avea în vedere dispozițiunea iritatĂ ce domnesce astĂđi în BerlinŪ contra Franciei, atunci ajungemŪ ușorŪ la conclusiunea, cĂ Rusia și Franția suntŪ acele puteri, la a cĂrorŪ sprijinŪ contĂzĂ cei din Atena, și cĂ concertulŪ europĂnŪ amenințĂ de a se sparge din cauză cĂ Rusia și Franția nu voiescŪ se se alĂture la luarea de mĂsurŪ coercitive drastice contra Greciei.

MemoratulŪ ăiarŪ e de pĂrere, cĂ acum, dupĂ ce campania diplomaticĂ în afacerea Rumeliei orientale n'a succesŪ dupĂ pofa inimei celorŪ din PetersburgŪ, este binevenitŪ Rusiei de a-și prepara în Grecia tĂrĂmulŪ spre a se putĂ amesteca în afacerile peninsulei balcanice. Pentru scopulŪ acesta Grecia trebuie se persiste în atitudinea de față. De vorŪ învinge Grecii, atunci Rusia are nisce protegiați, cu carŪ pĂte continua politica tradițională orientĂlĂ și pe carŪ fi pĂte întrebunța chiar și contra Bulgariei; decĂ însĂ Grecii vorŪ fi bĂtuți de cĂtrĂ Turci, atunci Rusia va interveni la încheierea pĂcii în favorulŪ lorŪ și 'și va crea astfelŪ o stare de lucruri, care se-i permitĂ ori și cĂndŪ de-a suleva din nou cestiunea orientĂlĂ.

Franția nu stĂ tocmai pe același tĂrĂmŪ, dĂr pe ea o împedecĂ tradițiunile de a procede cu mĂsurŪ de forță contra Greciei în favorulŪ Turciei. Franția și-a vindicatŪ întotĂdeuna unŪ felŪ de protectoratŪ culturalŪ și moralŪ asupra ElinilorŪ, pe care vrea se-lŪ susținĂ și n'ar lĂsa nici se trĂcĂ ocaziunea de a se face plăcutĂ Țarului și diplomației rusesci, făcĂndŪ-i unŪ serviciu în contulŪ viitorŪ.

Causele necazurilor nĂstre locale.

Dela pĂtele Heniului, 1886.

(Urmare.)

Acum, la rĂndulŪ meu, permiteți-mŪ frațilorŪ mei se întrebŪ unde vĂ suntŪ neguțĂtorii, arhitecții, geometrii, farmaciștii, fabricanții, argĂșitorii de piei, mĂestri curelarŪ, pieptenarii, sucii (cojocarii), pĂlĂrierii, croitorii, ciobotarii, vĂpsitorii, rotarii, faurii și multe alte de aceste întreprinderŪ și meserii, cu a cĂrorŪ ajutorŪ ar rĂmĂnĂ în punga poporului banii ce trebuie se-i dea elŪ, pentru ca se-i vĂpsĂscĂ nisce pĂrŪ sĂu lĂnĂ mai frumosĂ de oiĂ, ca se-și pĂtĂ țese fata RomĂnului nisce zădii mai frumoșe, ori ca se facĂ o copertĂ de patŪ mai modernĂ, ori ca se-i pregĂtescĂ vre-o 3—4 piei de oiĂ ca se-și facĂ unŪ pieptarŪ, ori ca se-și îmbrace feciorulŪ cu ciobote, sĂu ca se-și înferechieze o rĂtĂ, se-și facĂ o se-cure, ar rĂmĂnĂ ăcemŪ banii în șerparulŪ țeranului și nu s'arŪ strecura la jupĂnulŪ Hantz sĂu la Isaac Kai-feles și Moritz SchmĂgeles. Unde vĂ suntŪ întreprindĂtorii și speculanții romĂni cu a cĂrorŪ concurență a-ți putĂ isgonŪ lipitorile de pe la sate, și amŪ avĂ noi ĂmenŪ cu stare și bărbăți independenți.

AstfelŪ de ĂmenŪ arŪ trebui se avĂmŪ rĂspĂndiți prin tĂte comunele nĂstre, ca sudĂrea poporului românŪ se nu se strecore în punga strĂinului, și mai cu sĂmĂ

a neamului perciunat, care strânge de pe satele românești cu un preț de nimica mii și mii de ouă, ovăși, alac, bob, fasole, mazăre, păpușoiu și apoi le vinde cu prețuri enorme, făcându-și stărf și averi.

Eu însumi am vădit pe un Jidan din Suciul de sus, până ce a espedat dela Deșu în luna lui Octomvre a. tr. mai mult de 10,000 de ouă, care le strânse de pe sate, pentru Budapesta ori Viena, el după cum spunea a dat câte un crucer pe câte un ou, și în Peșta capătă 5 și 6 cr. pe unul, ér' în Viena 8 cruceri.

Elu a dat pe 10,000 de ouă 100 fl. v. a., speșele de transport și cele 20 lădi, pentru-că numai 500 impachetase în câte o ladă, se-lu coste 50 fl., timpul câtu l'a întrebuințat până ce a adunat 10,000 de ouă încă se-lu fi costat 50 fl. v. a. suma sumarum a cheltuielilor sale factu 200 fl. Vândendă acum 10,000 de ouă cu 5 cr. oul, a primit 500 fl. v. a. deci dără dobânda lui curată face 300 fl.

Perëndândă acestu negoțu numai de două ori într'unu an elu are venit curat de 600 fl. v. a. cu tôte că capitalu a avut numai 200 fl. v. a.

Unde'mi va arăta un plugar, care bate 4 boi pe spate, ține servitor și alți lucrători pe lângă sine, acestu rezultat? dăr unde'mi va arăta d-lu Dr. din științele filosofice, d-lu theologu absolut și cu parochia bunăora ca St. Georgiul ori Prundul-Bărgăului, Tiha séu Monoru ori chiar și Năsăudul atăta venit din parochia lui, pe lângă atătu de puțină osteneală ca a jupanului Berger Mozes din Suciul de sus?

Aușim în tôte țilele văierându-se sërmanul Român că nu mai pôte suporta greutățile, că ilu noroiază Jidanii, că aceștia îi iau totu mijlocul de trai și de câștig, că chiar și dranițele și șindilele ce se pregătesc prin Bărgău și la Strimba, acum le vând și cărăușesc Jidanii, și totuși voi Domnilor, cari sunteți atătu de învetați, nu vă cugetați ca să puneți stavilă acestui rău, pe cându scimă cu toții și-o simțim, că unu domnu cu nasul ascuțit, care crede despre sine că elu este Alpha și Omega, amblă destul pe contul fondurilor, fără de a se cugeta să ne scape de atăta rău.

Dela vicariu și până la căprariu toți suntem de vină pentru-că poporului nostru îi merge rău, și cauza este pentru-că amblăm pe căli rătăcite și pentru-că mulți se țin prea învetați, pre când în realitate învățatura lor se reduce la goliță de păhăruțe, la joc de foite și la omorirea timpului cu discursuri netrebnece.

Acestă stare de lucruri e cauza, că nici creșterea tinerimei noastre nu o conduceți fraților mei în ogașul celu adevărat, ba și secului frumos i-ați turburat creerii, pentru-că tôte fetele noastre visază numai de profesori și theolog, ér' ca să fericescă și pe unu meseriașu ferit'a Dumnezeu.

Ingrijitu-v'ăți d-vóstră fraților mei pentru timpuri nefericite — precum este și timpul în care trăim — ca sërmanul popor român să se scie câștiga câte un crucer pentru a'și pute plăti impositale cele grele ce ne apasă pe toți, și fără a fi silit să se vândă bucăciorele și vitele pentru un preț de nimica și fără a fi silit a contrage imprumuturi grele dela »Aurora« și dela Stau și dela Brană, cari la urma urmelor totuși ilu despăia de tótă averea?

Ingrijitu-v'ăți d-vóstră ca să apărați pe frații, surorile și verii d-vóstră să nu devină bețivi din disperare și prin acésta să pice în cursele vrășmașilor? Nu, pentru-că alt-cum casele Românilor din Năsăud, cari sunt situate cu frontul spre strade, nu ar fi astăzi tôte în mânilor Jidanilor.

Ingrijitu-v'ăți d-vóstră de-a învăța poporul cum să se scie întrebuința timpul, când nu pôte lucra la câmp, fără să alerge la cărcumă și ca acestu popor altcum brav și tréz delu natură, să nu devină pe și ce merge totu mai imoral, totu mai destrăbălat, totu mai servil, totu mai fricos, așa ca să nu mai pună nici-unu preț pe demnitatea lui de om și de Român?

Eu așa cred și sunt convinsu fraților mei, că voi — onore escepșionilor — până acum n'ăți făcutu nimic, pentru-că în locu se faceți de aceste, ședeți cu țiuța întrégă pe lavița lui Zehrer clocind la povesci, cari de cari mai încornurate, din care causă neocuparea vóstră vă încurcă în ură și invidie, care o nutrește frate contra la frate.

Voi, cari ați învățat pe la școle mai înalte — decât v'ăți ocupat cumva seriosu cu științele și nu v'ăți însușit numai fudulia și superficialitatea colegilor vóștri, din neamul domnilor — voi, dela cari poporul așteptă lumină și deșteptare, ar trebui să lucrați țiuța noptea după unu program bine satorit, dela care să nu vă abateți nici-odată, pentru-că numai așa veți promova bunăstarea poporului, numai atuncea veți dovedi întru adevăr că sunteți fiii cei bun și drepti ai poporului român.

Voi ar trebui să cutierați satele în timpul vostru celu liber — precum o faci Sașii, când se iau cu învățării lor și studiază ómenii și ținutele lor, se anunciați conferințe, se țineți prelegeri în aușul poporului, să instruați pe cei neinvetați la totu ce este bun și folositor, să-i abateți dela rele, să răspândiți scrieri instructive, fiă chiar și cu ajutorul mașinei de litografare, decât tipăritul vă causază spese, să publicați și dați ajutoare și remunerări pentru cei ce vor urma sfatului și indemnului vostru celu bun, să capacitați pe cei îndărătnici, să combateți vițiu și răutatea, să stărpiți și să faceți a se stărpi barbarismele, cari se introduc și au fost introduse în limba română de cătră nisce ómeni noui răi voitori, precum: »se adăpăm mărșăile,« se mergem cu geșul,« să ne »scăldăm în feredu,« se »bem holiercă, bogda prosti« și multe altele cari și învățării le întrebuințază spre chiar rușinea lor.

Fiescecare din voi se faci numai câtu pôte, dăr să faci ceva bun și folositor pentru poporul din care a eșit, căci mar greutăți ne apasă și mai mar ne așteptă. Deci dără sunteți datori a depărta răul dela ușa fraților vóștri și prin acésta a-i îndrepta de cu timpul pe calea adevărului și a mântuirii.

Indemnați, ori decât indemnul nu are următori, siliți școlarii să se ocupe de meserii și de întreprinderi speculative, căci acestea aduc bani și avere în punga poporului și pentru că banul îi înlesnesce viața. Sisrați pe unu timp órecare tôte stipendiale ce le dați tinerilor pentru cursurile universitari, căci și fără de aceea vedeți că tinerii români sunt batjocoriți, insultați și persecutați, apoi între împrejurările de față nu pot avea speranță să fiă cândva aplicați în vr'unu post de Dómne ajută, ér decât aplica pe unul ori pe altul ilu uită cu anii în postul inferior, ilu cutrupesc cu lucrul și pe lângă tôte acestea îi faci țilnicu imputări și l'iu șicanază, și prefacți acele stipendii în ajutoare pentru aceia cari se vor devota meseriilor și la totu felul de întreprinderi folositoare după ce au absolvat gimnaziul, dați remunerați acelor gimnasti absolvați, cari se vor aplica ca adjuncți de notari cercuali, ca comptuariși și colector prin comune, căci numai dela aceștia mai putem spera că ni vor compune ori ce contracte vom încheia unul cu altul în dulcea limbă a noastră.

(Va urma.)

SCRILE ȚILEI.

Cu privire la observarea noastră făcută relativu la concertul ce s'a dat în Beiușiu și despre care am publicat în Nr. 73 alu »Gazetei« o corespondință, ni se comunică de acolo, că concertul n'a fost împreunat cu danț, fiind în Paresim, și că nu poezia maghiară, care era copilărească, a emoționat pe cei de față, ci declamarea ei cu curagiu și frumos din partea unei fetițe de 9—10 ani. — Se ia spre știință.

—x—

Din Deva ni se scrie, că Sămbăta în ajunul Florilor preotul G. Nicoră și învățătorul cu copii dela școlă s'au dus la Progadie după stâlpari pentru țiuța de Florii. Acolo s'a oficiat unu serviciu divin pentru sufletele răposatilor binefăcatori ai școlii și bisericii: Elisabeta Sofoloi, care a donat școlii române casele sale cu tôte edificiile, locul și grădina, în preț de 4000 fl., Iosif și Eva Moldovanu, cari au donat școlii 1000 fl., dându se interesele de 6%, adică 60 fl. pe an școlii. După serviciul divin preotul a ținut cătră copii o vorbire potrivită, arătându-le binele ce le-a făcut amintirii binefăcatori. Copii au pus pe mormintele acestora câte-o stâlpăre, în semn de recunoștință.

—x—

În Tergu-Mureșului se 'nmulțesc în modu Ingrijitoru furturile și spargerile în timpul noptii.

—x—

În Chezdi-Oșorheiu se sporesc sinuciderele. Servitorii, lucrători, îndrăgostiți, ba chiar și copii se spânzură séu se otrăvesc.

—x—

Edificiul Univesității din Pesta se află în pericol d'a cădea. O comisiune a constatat, că unu pericol în fiecare momentu se pôte 'ntempla. Servitorii au și fost imediat mutați și tôte salele de cursuri s'au închis. Catastrofa se consideră așa de apropiată, încâtu nu s'a permis nici măcar să se scotă cărțile și scrierile din archive. Autoritatea a luat tôte măsurile necesare.

—x—

În Crișul mare cincii copii au fost mușcați de unu căne turbat. Constatându-se, că turbarea era în celu mai mare grad, s'a luat dispozițiunea, ca toți cincii copii să se trimită la doctorul Pasteur; trei din ei se vor trimite pe speșele consiliului orașenesc, ér pentru ceilalți doi au început a se face colecte.

—x—

Fóia născocirilor, »Ellenzék«, publicase deunădile șcirea, că întregu magistratul din Elisabetopol a fost disciplinat. Acum »Kozosv. Közl.« desminte pe colega sa »patriotă«, dîcend că 'și-a dat demisiunea numai senatorul, ér căpitanul orașenesc deja de trei luni a renunțat la postul séu din causă de bolă. Toți ceilalți funcționari își păstrează posturile.

—x—

»Românul« dela 8 Aprilie a eșit în edițiune de lux cu fotografia răposatului C. A. Rosetti, luat câteva ore după mórtea lui, așa precum era aședat în cosciug acoperit de flori. Întregu numărul cuprinde poezii, scrisori, note și alte acte de o deosebită însemnătate d'ale marelui patriot român dinainte și după revoluțiunea din 1848, precum și din timpul mai nou. Din ele se pôte fiecare convinge ce a fost C. A. Rosetti ca tată, ca român și ca om politic. Totu în țiuța de 8 Aprilie, aniversarea morții, s'a descoperit pétra comemorativă în aminirea lui. Pétra de marmoră e aședată în păretele despre strada Clementei a casei cu Nr. 9. Pe pétră stă scris: *Ací s'a născut la 12 Iunie.*

FOILETONU.

Călătoria lui Stanley prin Africa centrală.

(Urmare.)

»Sântem o mână de ómeni de totu nenorociți și cu totul căduți în desnădejduire; cu tôte acestea însă totu ne tărím încet, încet înainte, ca și când am fi împinși de mâna sorții«

Ma morți de osteneală sosiră călătorii noștri în 17 Ianuarie 1875 în apropierea satului Civyu și tăbărâ cu toți pe vârful unu delu.

În decursul călătoriei Edward Pooock se părea, că se află ceva mai bine, ba într'unu rând îi spuse fratelui séu, că se simte de totu bine. Dintr'odată însă starea lui încep să devină așa de critică, încât Francis se văd silit să-l cheme pe Stanley la patul bolnavului. Stanley se duse îndată la bolnav, dar cu durere observă, că bietul Edward și începuse a se lupta cu mórtea. După câte-va clipite elu nu mai era între cei vii, ci zăcea fără răsufare. Cu obrazii scâlțați în lacrimi cădu Francis la pământ lângă trupul iubitului séu frate.

»Săpărăm,« dîce Stanley, »o grópă de patru urme de afundă la rădăcina unu salcămuri uriaș, care și es-

tindea de juru împrejur puternicele sale ramuri. În cója acestu salcăm Francis tăia o cruce, simbolul credinței, pe care o avem cu toți. După-ce trupul fu înfășurat într'unu lepedu curat, ilu astrucărăm spre vecinică odihnă la ultimele rațe ale sórelui, care apunea maiestost. Cetirăm frumoșele rugăciuni ale înmormântării și mai toți Vangvana, cari ilu iubiau și-lu stimau pe răposatul pentru inima sa deschisă, erau de față și împreună cu noi udau cu lacrimi mormentulu bietului Edward. — După-ce isprăvirăm cu înmormântarea, ne retraserăm în corturile noastre, ca în tăcere și cu părere de rău să ne gândim la pierderea noastră nereparabilă.«

CAPITOLUL III.

Perderile se înmulțesc. — Vrăjitorul din Vinyata. — Halleck e omorît. — Puterile, de care dispune Stanley. — Lupta se începe. — Perdere însemnată. — Continuarea călătoriei. — Întregirea caravanei împușinate. — Pe șesul Luwamberri. — În Usukuma. — Primire prietănescă din partea indigenilor. — Lacul Victoria. — Imnul tovarășilor lui Stanley. — În Kaghehyi — Kaduma.

Stanley hotărîse, ca mai întâiu de tôte să cerceteze cu de-amăruntul lacul Victoria séu Ukereve, acelu isvor uriaș al Nilului, care deși era descoperit de alți călători de mai înainte, totu nu fusese cercetat, decât foarte puțin. Scopul lui Stanley

era, ca să se informeze câtu se pôte mai exact despre natura acestu lac și să constate definitiv, decât în adevăr este elu isvorul de căpetenie al Nilului séu nu.

Nu mult după plecare trecu caravana din regiunea apelor oceanului indicu în regiunea lacului, despre care e vorba. Drumul, care până acum ducea totu cam spre delu, încep a se scobori încet cu încet spre partea, în care se află lacul. Călătorii noștri ajunseră mai întâiu în țera Urimi și după aceea în țera învecinată Ituru. Aici în Ituru se opriră ei în apropierea satului Vinyata, unde hotărî să rămână vre-o două, trei țile, ca să mai răsufle.

Perderile, pe care le suferise caravana până aici, erau de totu însemnate. Două-șeci de ómeni muriseră, opt-șeci și nouă desertaseră, numărul celor bolnavi era foarte mare. Totodată și lucrurile suferiseră foarte mult din cauza ploilor atătu de îndelungate. Ele trebuiau despachetate și puse la sóre să se usce, unu lucru, care nu era așa de ușor.

Pe când Stanley era ocupat cu despachetatul, iată că veni la densul marele vrăjitor din Vinyata, să-l cerceteze. Elu aduse ca daru un bou gras, pentru care primu dela călătorul nostru câte-va bucăți de stofă și mai multe alte obiecte.

(Va urma.)

1816 C. A. Rosetti, mortă la 8 Aprilie 1885. Memoriei sale, comuna Bucuresci, Aprilie 1886. De față au fost mai mulți deputați, senatori și alții. Procesiunea la mormântul a pornit dela Sf. Gheorghe Nou și a trecut pe Câmpia Libertății dela Filaretu.

—x—

Marele manevre ale armatei române se vor face pe la finele lui Septemvrie. Se vor concentra două corpuri de armată și regele va lua comanda trupelor, ăce „Războiul“.

—x—

Diarele din Galați și Brăila spun, că se încarca mereu transportul marfă de vite și cereale din România pentru Italia, Anglia și alte state. Peste tot mișcarea în cele două porturi e foarte mare.

—x—

În mai multe orașe italiene ca Ala, Milano, Roma, Brindisi, Neapole, Palermo și Messina s'a ivit colera, din care cauză alegerile de deputați dietali, ficsate pe luna lui Maiu, s'au amânate pe timp nedeterminat.

„Irredenta română.“

Ni se scrie din Câmpia, solgăbiriatul Moiciului, cu data de 20 Aprilie:

„Cei ce fac rău. muștrați de conștiință, nu-și află odihnă, căci oglinda înfiorătoare a faptului comis de ei și spaima răsplătii dumnezeiești îi urmăresc pretotdeauna; totă umbra, totă vântul le aduce temere; în totă frunza, în totă suflarea omenescă privesc un război al crimei lor. — Fără voiă mi-a venit în minte această asemănare, când aflasem, că dușmanii noștri nici până astăzi nu-și găsesc odihnă de spaima închipuitei „irredente române“ Nu știu, ăce, decă este această urmarea unei muștrări de conștiință, ori dără numai un privilegiu pentru a continua și mai departe gona și batjocurirea preoților și învățătorilor noștri. Nu ne ajungă nouă necasurile cele multe, dările nenumărate, sărăcia înspăimântătoare și despoiarile continue și ne îndurate, — mai află de bine puternicii stăpâni ai țării să reinvieze și cestiunea „irredentei“, făcând nouă grijă și neplăceri preoților și învățătorilor români din părțile noastre, cari — la ordinul solgăbiriatului, — spre mai marea lor mirare, se pomenesc numai că sunt provocați de notarii cercuali prin un circular al său, ca: „atât preoții, cât și învățătorii români să se declare în scris, că la ei nu se află proclamația „irredentei.“ Celora însă, cari ar avea această proclamație li se impune, ca negreșit în timp de 14 zile să o imăneze solgăbiriatului, căci la din contră vor fi aspru pedepsiți.“

Va se ăce siguranța personală din nou ne este amenințată, la nouă batjocuriri, la nouă călcări de domiciliu avem să ne așteptăm; ba cine știe, pôte sub firma suspiciunii din nou să fiă țirii prin temnițe preoții și învățătorii noștri, căci puterea stăpânilor „patrioți“ e mare și — prin abuz — ei de marfă și multe lucruri sunt capabili. Fiă însă! nu ne pasă! De ar fi chiar lemne pe spatele noastre nimic nu folosesc, căci le-am spus-o și le-o spunem: Români suntem, Români am fost și ca Români vom și muri! — *Nitu*

„Avant la bataille.“

Sub acest titlu („Înainte de bătăi“) a apărut în Paris o carte de un autor anonim, care face să se vorbească mult despre ea. Autorul ăce, că Francesii pôte aștepta viitorul cu încredere în sine și cu nădejde

și cu fapte dovedescă că această încredere și nădejde e întemeiată. Vorbind despre un eventual război cu Germania, ăce:

„Cine ar provoca un astfel de război? În tot cazul nu Franța. Intocmirile noastre politice nu permită această. De altminte n'aveam nici un interes d'a pași ofensiv. Adevăratul simțământ al situației noastre ne impune să stăm departe de orice provocare.“

Deși aceste cuvinte nu sunt nici amenințătoare, nici provocătoare, și cu toate acestea foile germane consideră cartea „Avant la bataille“ ca o provocare. „Metzer Zeitung“ scrie:

„Decă Francezii duiși de război nu se mai pôte stăpâni, atunci pôteșcă dincăce la noi. Li vom întorcel acasă cântându-le pe scripcă.“

Așa scriu foile germane, care mereu se plâng, că i provocă Francezii la luptă pe Germani! „Times“ din Londra a găsit cu cale să mai răcorșcă puțin șovinismul german și „Parlamentar“ ne comunică vorbele foiei engleze, care ăce:

„Ura Germanilor contra Francei e în creștere și se nutrește de partida războiului, care ar dori ca Bismarck să își completeze opera sa și să dea dușmanului seculară lovitură decisivă. Dela 1870 Germanii și Francezii sunt amăriți unul pe altul. În fiecare primăveră fantasșă Germanii de un război contra Francei și vorbesc despre viitoră expediție ca despre o preumblare militară. Francezii n'au strigat: „A Berlin!“, Germanii însă strigă: „La Paris!“ și visșă despre nimicirea Francei. Ei ăce că Francezii n'au nici un aliat și că Rusia acum nu va împedca pe Germania d'a-și complectă opera, pe când mai târziu Franța ar pôte avé aliat pe Rusia, cu care Germania mai curând s'eu mai târziu va trebui să se mșore. De aceea e bine să li se arate Germanilor cu fapte, că în Franța lucrurile nu stau așa cum cred ei și că un nou război franco-german ar fi împreunat cu mari pericole pentru Germania. Cartea „Avant la bataille“ este deci o dușă înțeleptă, care va cura pofta de invasiune a Germanilor.“

În tot cazul putem ăce, că relațiile dintre Germania și Franța sunt binișor încordate.

Dare de sēmă,

despre veniturile și spesele balului Reuniunii femeilor Române din Arad, dat în 25 Februarie 1886.

(urmare.)

Prin colecta d-nei Maria Botto din Nadlac 44 fl.; dela: Emilia Oros 2 fl., Ruz Irén 1 fl., Savu Negrău 1 fl., Ecaterina Lele 2 fl., M. Chiciu 1 fl., Georgiu Șerban 2 fl., Maria Caracioni 1 fl., Aureliu Petroviciu 3 fl., Grățian Budó 1 fl., Iuliana Teucian 1 fl., Dr. G. Chiciu 3 fl.; Mudrits Miláné 1 fl., Tápay Ferenc 1 fl., Hajos I. 50 cr., Wenich Béla 1 fl., Petru Șumandan 20 cr., Teodor Tabic 20 cr., Nagylak mezőváros 2 fl., Petru Onea 20 cr., Jablonszky 60 cr., Juliana Lugoșan 1 fl., Dam. Georgieviciu 1 fl., Elena Luțian 1 fl., Ales. Morariu 1 fl., Filip Crișan 1 fl., Maria Mărginean 1 fl. [50 cr., Toronyosy Imre 1 fl., Alesandru Popoviciu 2 fl., E. Popoviciu 1 fl., Maria Cióra 1 fl., Elena Secula 50 cr., C. Marcoviciu 1 fl., Dem. Marcoviciu 1 fl., Dim. Siladi 30 cr., M. Bataran 30 cr., I. Tormay 50 cr., Schwitzer Ede 50 cr., Terese Kaufman 50 cr., Cornelia Beleş 1 fl., Maria Botto 2 fl. 20 cr.

Prin colecta D-nei Emilia Gurbanu din Buteni 38 fl., dela: Emilia Gurbanu 10 fl., Antonia Dunca 5 fl., Maria Popoviciu 2 fl., Sofia Gurbanu 2 fl., Eugenia Cornea 5 fl., Maria Zapota 2 fl., Octavia Iliea 2 fl.

Alexandra Dirlea 2 fl., Persida Mihulin 2 fl., Paulina Popa 2 fl., Maria Pascuțiu 2 fl., Zeni Jozsa 2 fl.

(va urma.)

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. ală „Gaz. Trans.“)

ATENA, 23 Aprilie. — Între anteposturile grecesci și între cele turcesci de lângă Tırnova s'au schimbat împușcături de pușcă. Afacerea pare a fi fără însemnătate.

DIVERSE.

NECROLOGŪ. — Susana T. Frateșiu, născută Cărstocea, soția preotului T. Frateșiu, își termină cursul vieții pământescă în 5 Aprilie, în urma unei suferințe de 12 zile, în etate de 22 ani, lăsând în doliu pe soțul său Toma cu copii Policenia și Nicolae. Imormântarea s'a făcută Lună la 7 Aprilie v. în cimitirul bisericeii cu hramul S-tului Nicolae din Bacălu (Săcele).

Fiă-i țărina ușoră!

**

O partiă de șah pentru o inimă. — Se scrie din Mișcolț: Este aprăpe de necreșut, că într'o țără, unde cea mai mică afacere de onore se obicnuesce a se îndeplini pe calea duelului cu pistole sau cu sabia, să se fi aplanat într'un mod fără nici o supărare o afacere de inimă. Și totuși istoria s'a întemplat de vre-o câteva zile și partiă de șah s'a jucat aci în cafenea St. Eacă micul român: Frumusețea și amabilitatea unei fete tinere aprinse iubirea în inimile a 2 domni, un jurist și un tineru proprietar. Amândoi se învertiau împrejurul ei și atât iubirea unuia cât și ală celuilalt pentru tânăra fată era cunoscută de toți, numai ei amândoi nu păreau a fi în clară asupra înclinării lor. Nu de mult ăce în fine tinerul proprietar juristului — amândoi erau amici foarte intimi — că îl rógă în puterea amicitiei, să nu mai aducă tinerei fete omagie sale, că el are, în ce-o privesc pe ea, intențiunile cele mai serioșe și că el speră, că nu i se va mai pune în cale.

Mirare și surprindere arată celălalt și declară, că totă aceleași intenții serioșe le are și el și că în cazul contrar va fi silit să continue lupta. Îndată însă se convinsă amicii, că acesta ar pôte crea pentru amândoi o relație imposibilă și de nesuferit, și — unul făc celuilalt propunerea, ca printr'o partiă de șah să se sfirșit cestiunea acesteia. Cel care va perde, așa s'a hotărit, va trebui să părășcă orașul pe un an. Săptemana trecută, într'o zi după prânț, steteau dinaintea cafenelei St. înainte cu 2 ore de plecarea trenului care mergea la Pesta două trăsuri cu bagaje, pe când în o cafenea cei doi adversari steteau înaintea tablei de șah și pôte într'o emoție mai mare, decăt cum pretinde jocul de șah, jucau partiă dela care atărna sörtea lor. După un timp tinerul proprietar a fost făcut „mat.“ El se sculă, strânse, fără a pronunța vre-un cuvânt, mâna amicului său, se urcă în trăsura și plecă la gară, pentru ca să-și facă anul de exil. Juristul însă se întorșe acasă — și ținera fată, care a fost regina acestei partii nu știe până acum nimic de cele petrecute și nici nu trebuie să știe despre plecarea momentană a tinerului proprietar. Decă însă juristul prin partiă câștigat de șah a cucerit și inima tinerei fete, este o întrebare, care așteptă încă deslegarea sa.

Editor: Iacob Mureșian.

Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșian.

Sărăcia și ajutorarea ei.

(Estrăș dintr'o conferință a d-lui senator O. Alesius.)

(Urmare)

Dér în lipsa unei organizații a îngrijirii de sărac și prin necorectă împărțire, mai mult se promovă sărăcia și darurile bisericescă nu mai erau d'ajuns.

Biserica se folosi pentru această de puterea ei politică, spre a conștringe la sprijinirea săracilor. Hotărrea conciliului din Tours în anul 567 introduse îndatorirea comunei creștinesc d'ași susține pe sărăcii ei. Dér și puterea lumescă începă a se ocupa de îngrijirea săracilor și un capitar al lui Carol cel Mare din anul 806 conține de asemenea îndatorirea comunei d'ași susține pe sărăcii ei. Dela această hotărre a consiliului și dela această ordinație imperială întelnim tot mai des, mai ales în țările locuite de seminția germană legi și norme privitoare la dreptul săracilor.

O parte a fructelor revoluției franceze cădă în sinul Angliei, fără ca ea pentru această să fi jertfit hecatombe de vieți omenescă. Pe când în urma revoluției franceze vechiul stat feudal cu intocmirile sale administrative defectuoșe și neegale să dărâmă și iobăgia dispăre de continent, vedem că aceste raporturi contrare dreptului omenesc în mare parte continuă a exista în Anglia și se pare că numai o revoluție cu efect în Irlanda și a țărănimii în contra proprietarilor are să pună capăt acestora. Englezii au primit numai acele rezultate ale revoluției franceze, care se potriveșc pentru relațiile lor deosebite, și tot așa și cu privire la îngrijirea săracilor.

În timpul modern, statul începe a pune mai multă grijă pentru sărac și această problemă, fiă că sărăcia s'a apreciat ca stare de nevoiă din punctul de vedere bisericesc religios, fiă ca isvor al crimei de cătră criminaliști, ea devine cu hotărre problemă socială. Trei fapte de însemnătate generală influențșă mersul legislației săracilor: 1) Desvoltarea industrială modernă, ca urmare a puterii mașinelor cu abur și a mării mișcări a fabricilor, precum și trecerea la economia banilor, prin care, cu nesiguranța de câștig și cu deșă crășă comercială, pericolul sărăcirii a crescut; 2) Repede creșcere a populației, mai ales creșcere peste mșure a orașelor marf și a populației în districtele cu fabrice; 3) Punerea temeliei științifice a economiei naționale, care a început să cerceteze mai acurat cauzele economiei ale sărăcirii și efectele ajutorării ei, și a putut dovedi că o îngrijire a săracilor neamșurat scopului și fără plan mai mult mărește nevoia și miseria.

Anglia, unde industria și comerțul a luat un avânt și o repeșicune fără esemplu, ne oferă cele mai bogate esperiențe. În 1834, o comisiune parlamentară, însărcinată să cerceteze stările și defectele îngrijirii de sărac, a făcut în urma raportului ei să apară o lege care dispune: 1) Fiecare sărac destoinic de lucru să fiă strict ținut la lucru de cătră comună; această e posibil numai prin case de lucru, care pentru această să se institue pretotdeauna; 2) Sărăcii cărora li se dă ocupație să fiă întruniți pentru un cerc mai mare în case de lucru; 3) Îngrijirea săracilor stă sub conducerea supremă a unei autorități centrale în Londra, care su-

praveghiază înființarea și intocmirea, felul și modul ocupației săracilor în case de lucru; 4) Cercurile de sărac cu casă comună de lucru formează și pentru colonia un întreg. Un păș mai departe al legislației a fost, că o ședere de cincă ani scutesce cu totul pe sărac de isgonire din comună.

Urmările acestei legislații au fost favorabile, numărul săracilor ajutoari a scășut, cu totă creșcere populației, așa că din 1834 până în 1846 cheltuelile îngrijirii săracilor au scășut dela 8-5 la 4 milioane funți sterlingi (40 mil. fl.), care cifră însă până în 1881 s'a urcat éraš până la 14,390,262 funți sterl. (140 mil. fl.) și această se ascrie însemnatei creșteri a populației în orașele marf engleze, căderii valărei banului ș. a. — Element lă caracteristic în îngrijirea săracilor în Anglia este principiul restricției, îngrijirea închisă, în case de lucru.

Cel care refușă a lucra s'eu fuge din casa de lucru e urmărit ca criminal. La 25 Martie 1882 plătea Anglia ajutor unu adevărat sărac 6 1/2 șilingi, pe când darea pentru sărac era de cap 10 1/2 șilingi. La 809,341 sărac s'au împărțit ajutoare 13,033,655 funți sterlingi. Scoția a dat în 1881 la 97,781 sărac 951,122 funți sterl. și Irlanda la 112,829 sărac 1,239,313 funți sterl., deci în regatul englez, anume Anglia, Scoția și Irlanda, statul a împărțit în 1881 la 1,019,951 sărac 15,224,090 funți ster. (pese 140 mil. fl.), de sărac prin urmare 150 fl. ajutor dela stat.

(Va urma.)

Nr. 409/1886
a f. sc. c. d.**Publicațiune de licitațiune.**

Drepturile de a putea exercita cârcimăritul cu vin, vinarsu și bere preste întregu anul în comunitățile înșirate în conspectul de mai jos — din cari drepturi fondul scolastic centralu din districtul Năsăud are trei din patru părți, respectivele comunități și fonduri scolastice confesionali însă câte una din patru părți, — se dau în arêndă sub următoarele modalități și condițiuni începându dela 1 Ianuaru 1887 la 12 ore nôptea pentru timpul de 10 ani următori până la 31 Decembre 1897 la 12 ore nôptea.

1. Obiectele de arêndă sunt drepturile de cârcimăritu cuprinse în conspectul de mai jos și cari după rezultatul de până aici a arêndii de presentu sunt prețuite la sumele de strigare ce corespund la arênda anuală arêtată în acelu conspectu, carea la olaltă este de 69.948 fl. v. a.

Conspectu

despre drepturile de cârcimăritu ce sunt sub administrarea fondului scolastic centrale din districtul Năsăud dimpreună cu suma de arêndă (prețulu de strigare) după comunități, după secțiuni mici și principal.

Nr. cur.	Numirea secțiunii		Numirea comunității și a prediului	Prețulu de strigare — Arênda anuală în fl. v. a.		
	mici	principal		după comunități	după secțiuni mici	după secțiuni principal
1	Rodna		Rodna nouă (Șanțu)	1700		
2			Rodna vechiă (cu Val. Vin.)	4453		
3			Dombhát	1778		
4			Maieru	2185	12 369	
5			Sangeorgiu	1253		
6	Ilva		Ilva-mare	1612		
7			Mágura	1130		
8			San-Iosif (Poiana)	670		
9			Leși	1225	6.344	
10			Ilva-mică	1707		
11	Năsăud		Feldru	1522		
12			Nepos (Vararea)	1271		
13			Parva	400		
14			Rebra-mara	936		
15			Rebrișora	1850	10.672	
16			Năsăud	4693		
17	Salva		Salva	2009		
18			Hordou	690		
19			Bichigiu	474		
20			Telciu	2230		
21			Romuli	271	6.253	
22			Runcu	579		
23	Zagra		Mititei	644		
24			Mocod	1060		
25			Zagra	1661		
26			Găuren	165		
27			Poen	526	4.303	39.941
28			Suplaiu	247		
29	Valea Bărgăului		Borgo-Rusu	1600		
30			„ Dioseni	2149		
31			„ Medilocen	2766		
32			„ Suseni	2150		
33			„ Prundu	3986		
34			„ Bistrița	3152		
35			„ Tiha	2542		
36			„ Mureșeni	2016		
37			Mágura Calului	965		
38			Tihuța	681	—	22 007
39	Valea Mureșului și a Șieului		Ragla	228		
40			Budacul român	568		
41			Șieuiu	1475		
42			Monoru	1486		
43			Gledin	1431		
44			Nușifaleu	370		
45			Sanționa	156		
46			Ruși-in-munți	1829		
47			Moraveni	457	—	8.000 69.948

2. Se voru da pe calea licitațiunii în arêndă parțiale mai întâiu drepturile de cârcimăritu în singuraticu din singuraticile comunități, apoi drepturile de cârcimăritu din cele cinci secțiuni mici formate din Comunitățile de pe Valea Someșului, după aceea drepturile de cârcimăritu din cele trei secțiuni principal formate din comunitățile de pe Valea Someșului, Valea Bărgăului și Valea Mureșu-Sieu, era în fine se voru da pe calea licitațiunii în arêndă generale toate aceste drepturi de cârcimăritu la olaltă.

3. Licitațiunea verbale se va ține în Năsăud, în reședința și localitățile comisiunii administrătoare de fondul scolastic centrale și anumitu:

a) Licitarea după comunități a drepturilor de cârcimăritu din singuraticile comunități se va ține la 17 Maiu 1886 și țilele următoare începându dela 9 ore a. m. în ordinea după cum sunt înșirate comunitățile în conspectul de mai sus.

b) Licitarea după secțiunile mici a drepturilor de cârcimăritu din cele cinci secțiuni mici de pe Valea Someșului se va ține la 24 Maiu 1886 începându de la 9 ore a. m. până la 3 ore p. m. în ordinea după cum sunt înșirate secțiunile în conspectul de mai sus.

c) Licitarea după secțiunile principal a drepturilor de cârcimăritu din cele trei secțiuni principal de pe Valea Someșului, Valea Bărgăului și Valea Mureșu-Turda se va ține la 26 Maiu 1886 începându dela 9 ore a. m. până la 3 ore p. m. în ordinea cum sunt înșirate secțiunile principal în conspectul de mai sus.

d) Licitarea pentru darea în arêndă generală a tuturor acestor drepturi de cârcimăritu se va ține la 28 Maiu 1886 începându dela 9 ore a. m. până la 3 ore p. m.

4. Ca prețu de strigare va servi: la licitațiunea după comunități sumele ce sunt însemnate după comunități în conspectul de mai sus, — la cea după secțiuni mici sumele ce privesc respectivele secțiuni din același conspectu ori de cumva din licitația după comunități ar resulta la olaltă o sumă mai mare, atunci suma acêsta, — la licitația după secțiuni principal sumele ce privesc respectivele secțiuni principal ori de cumva din licitațiunea ori după comunități ori după secțiuni mici ar resulta o sumă mai mare pentru respectiva secțiune principală, atunci suma acêsta, — la licitația generală a tuturor drepturilor de cârcimăritu suma de 69948 fl. arêtată în conspectul de mai sus ori de cumva din licitația după secțiunile principal ar resulta suma mai mare, atunci suma acêsta.

5. Dacă nu se presentă arêndașu pe lângă prețurile de strigare, atunci sumele de strigare se scăresc treptat până când se oferesce întreprindătoru, era după aceea se continuă licitația pe acêsta basă.

6. La licitația se admitu numai acei indigeni austro-ungari, cari depun ca vadiu 10% dela suma de strigare în bani gata ori în hârtii de statu ungare respective austriace calculate după cursul bursei.

7. Pentru luarea în arênda arêtată mai sus se primesc și oferte scripturistice provădute cu timbrul prescriș și cu cele 10% prescrișe mai sus ca vadiu, avându ofertele a se adresa la președintele comisiunii administrătoare de fondul scolastic centrale din districtul Năsăud și anumitu: pentru luarea în arêndă după singuraticile comunități până la 17 Maiu 1886 la 9 ore a. m. — pentru licitația după secțiunile mici până la 24 Maiu la 9 ore a. m. — pentru luarea în arêndă după secțiunile principal până la 26 Maiu 1886 la 9 ore a. m. era pentru licitația totală (concretale) până la 28 Maiu la 9 ore a. m. în toate aceste casuri ofertele se primesc înainte de începerea licitațiunii verbali.

8. Pe cuverta ofertelor scripturistice din afară este a se arêta apriat, că pentru care comunitate ori secțiune este ofertul și anumitu în forma acêsta: Oferta pentru luarea în arêndă a drepturilor de cârcimăritu ce administra fondul scolastic centralu din districtul Năsăud în comunitatea N. N., — eventualu în secțiunea mică Rodna, Ilva, Năsăud, Salva, Zagra, — ori în secțiunea mare Valea Someșului, Valea Bărgăului, Valea Mureșu-Sieu ori peste totu.

9. Ofertele scripturistice se desfac după încheierea licitației verbali și anumitu în ordinea cum au intrat, după aceea se alégă la protocolul de licitația și în acêstu protocolu se însamna conținutul ofertului.

Suma ofertului celui mai mare făcutu pentru singuraticile obiecte de arêndă, precum și numele oferentului se anunță prin strigare îndată după încheierea respectivei licitațiunii.

10. Pentru orientarea ulterioară a întreprindătorilor voru fi puse spre vederea publică în localitățile comisiunii administrătoare: sumele la olaltă din ofertele cele mai mari făcute după comunități pentru drepturile de cârcimăritu din singuraticile comunități ale celor cinci secțiuni mici din Valea Someșului la 23 Maiu 1886 la 12 ore amedi, — sumele la olaltă din ofertele cele mai mari pentru cele cinci secțiuni mici de pe Valea Someșului, precum și sumele la olaltă după secțiunile principal din ofertele cele mai mari pentru drepturile de cârcimăritu din singuraticile comunități de pe Valea Bărgăului precum și a Mureșu-Sieului la 25 Maiu 1886 la 12 ore amedi, — suma diu ofertele cele mai mari pentru cele trei secțiuni principal însă la 27 Maiu 1886 la 12 ore amedi.

11. Celu ce se insinuă la licitația verbale recunosc prin insași depunerea vadiului, era celu ce face ofertu scripturisticeu recunosc prin insași acêsta faptă că recunosc pe deplin condițiunile special de licitația și se obligă la ținerea lor. — Pentru mai mare lămurire însă este datoru să recunosc acêsta la licitațiunea verbală în protocolul de licitațiune, era celu ce face ofertu scripturisticeu să o dechiare apriat în ofertu; la dincontră pôte fi eschis dela licitațiune respective i se pôte respinge ofertul.

12. Fie-care ofertu este deobligatoru numai decatu pentru oferente, pentru fondu însă este obligatoru numai după aprobarea lui din partea autorit. super.

13. Comisiunea administrătoare și guvernul ca autoritate supraveghiătoare au dreptul ca celu multu după 3 luni încheierea licitațiunii se primesc ori să respingă ori care din oferte.

14. Arêndașulu este datoru ca în 30 de țile calculate dela insciințarea despre aprobarea mai înaltă, celu multu însă până la 31 Augustu 1886 să depună la direcțiunea fondului jumătate suma de arêndă în bani gata ori în hârtii de statu ungare respective austriace calculate cu 10% sub cursul bursei.

Dela arêndașulu după secțiunile principal ori după întregu cârcimăritulu se primesc acêsta cautiune și în documente de asigurare intabulate hipotecar în locul întâiu pe realități ce potu fi primite ca cautiune populară.

15. După depunerea cautiunei va fi a se încheia numai decatu contractul formalu în formă de documentu notarialu publicu și a se ascerne pentru de a fi provădutu cu clausula de aprobare din partea autorității superior.

16. Dacă arêndașulu nu corăspunde condițiunilor desemnate aici, atunci numai decatu se va ține licitațiune nouă pe speșele și cu pericolu lui.

17. Condițiunile special de licitațiunea se potu vedea la directorul fondului scolastic centralu din Năsăud și la cerere se împartășesc și copii.

Năsăud, în Aprilie 1886.

Comisiunea administrătoare de fondul scolastic centralu din districtul Năsăud.

Vidi! Bistrița în 4 Aprilie 1886. B. Bánffy Dezső m. p. com. supr. și comis. reg. — Președintele: Ionu Ciocanu m. p. — Secret.: — Ioachim Mureșanu.